Moterų Sąjungos veikimo apžvalga

Supažindinus skaitytojas, kur ir pas kurias Amerikos lietuvių moterų veikėjas kilo mintis organizuoti centralinę lietuvių katalikių moterų organizaciją, kaip toji mintis žodžiu prabilo į Federacijos kongresus, kaip nuo žodžių eita prie darbo iki pasiekta tikslas, dabar reikia, kad ir labai suglaustai, trumpais bruožais, pervesti per sąjungiečių darbo lauką, dirbtą per 25 metus ir supažindinti su tuo, kaip Moterų Sąjunga augo, plėtėsi ir veikė.

Iš kitų straipsnių, tilpusių šioje knygoj, žinome, kad ketvirtojo Federacijos kongreso išrinktoji komisija, pasikvietus kongrese dalyvaujančias viešnias, sudarė Moterų Sąjungos branduolį, kad dviejuose posėdžiuose, Lapkričio 17 d. ir Gruodžio 13 d., tais pačiais metais, susilaukus daugiau pritarėjų komisija apsvarstė organizacijos konstituciją, nustatė mokesčių lentelę, išrinko Centro valdybą ir išėjo į darbą organizuoti kuopų. Darbas kad ir buvo sunkus, tačiau nešė gražių vaisių, nes iki pirmojo seimo Sąjunga jau turėjo 15 kuopų su apie 400 narių.

Pirmasis seimas

Pirmasis Moterų Sąjungos seimas įvyko Birželio 29—30 dienomis, 1915 metais, Chicagoje, Šv. Jurgio parapijos salėj. Į pirmąjį seimą atstovių atvyko iš 15-kos kuopų, būtent: iš 1-mos kp., Chicago, Ill.: S. Satkauskaitė, J. Volterienė, A. Gilienė; iš 2-ros kp., Cicero, Ill.: A. Nausėdaitė, E. Sirūnienė, V. Stalilioniūtė, S. Šlegaitė; iš 3-čios kp., Chicago, Ill.: P. Andriulaičiukė, U. Freitikienė, B. Palubinskienė, A. Jakavičiūtė; iš 4-tos kp., Chicago, Ill.: A. Marcinauskaitė, O. Jonikienė; iš 7-tos kp., Chicago, Ill.: O. Reikauskienė; iš 11-tos kp., Chicago Heights, Ill.: G. Rašinskienė, P. Rimkienė; iš 13-tos kp., So. Boston, Mass.: O. Migauskaitė; iš 14-tos kp., Sheboygan, Wis.: D. Kacevičienė; iš 15-tos kp., Montello, Mass.: M. Juškienė ir Centro valdybos narės: F. Macijauskaitė, M. Gurinskaitė, F. Nutautaitė, A. Nausėdienė, dr. S. Slakienė ir K. Varanavičienė.

Pajamų iki tos dienos buvo $681.05, išmokėta $139.36. Ižde liko $541.80. Laikraščio fonde buvo $154.80.

Seime pakelta laikraščio leidimo klausimas ir pradžiai aukojo: T. Andriusevičiūtė $50.00, kun. I. Albavičius $25.00, dr. S. Slakienė $25.00, F. Macijauskaitė $15., A. Nausėdienė $10.00, O. Migauskaitė $10.00, V. Stalilionaitė $5.00, M. Juškienė $5.00, A. Gilienė $5.00 ir M. Gurinskaitė dalį savo šešių mėnesių algos $41.74. Be to, įsteigta lėšų fondas, į kurį kiekviena narė turi mokėti po 25c. Nutarta, kad kuopos nuo surengtų vakarų $25.00 gryno pelno vieną trečdalį skirtų laikraščio fondan. 1916 m. suruošti rankdarbių parodą. Į Centro valdybą išrinkta: dvasios vadas kun. F. Kemėšis, pirm. M. Juškienė, vice pirm. F. Nutautaitė, rašt. M. Gurinskaitė, ižd. A. Nausėdienė, iždo glob. A. Nausėdaitė ir F. Macijauskaitė.

Pastebėsite, kad šiame, pirmame, seime nedalyvavo U. Jokubauskaitė. Jos sveikata tuo metu buvo gerokai pakirsta ir reikalavo neatidėtino gydymo.

Antrasis seimas

Įvyko So. Boston, Mass., Liepos 5—6 d., 1916 m. Atstovių atvyko 23. Kuopų jau buvo 25. Narių Apšvietos skyr. 581, Pašelpos 455 ir Pomirtinės 3. Pajamų per metus buvo $2,714.86, išmokėta $1,-112.19. Apsaugos fonde buvo $138.00, lėšų fonde $418.77 ir laikraščio fonde $536.18.

Šiame seime galutinai nutarta leisti laikraštį, kuriam pasiūlyta trys vardai: "Moterų Dirva", "Moterų Pasaulis" ir "Sąjungietė". Didžiuma balsų priimtas pirmas vardas. Į laikraščio fondą aukojo: kun. J. Ambotas $10.00, kun. T. Žilinskas $10.00, U. Motuzaitė $5.00, A. Stravinskaitė $5.00, M. Brenzaitė $5.00, J. E. Karosas $2.00. Redaktore išrinkta U. Jokubauskaitė. Pirmas "Moterų Dirvos" numeris išėjo Spalių mėnesy, 1916 metais.

Šio seimo protokole tarp kitko užrašyta, kad Jonas Karosas, Vyčių Centro



Kun. Anicetas Linkus,

Dabartinis Moterų Sąjungos Centro dvasios vadas, tas pareigas einąs jau nuo 1933 m. Savo gražiais raštais nekartą yra puošęs mūsų organą "Moterų Dirvą." Kun. A. Linkaus veiklą Amerikos lietuvių tarpe įvertino ir Lietuvos vyriausybė apdovanodama DLK Gedimino ordinu.

pirm. ir Darbininkų Sąjungos rašt., pasveikinęs Sąjungą ir palinkėjęs, kad iki kitų metų turėtų 5000 narių, kaip Naujosios Anglijos įgaliotinis atsikreipė į sąjungietes, kad jos padėtų išrišti klausimą kaslink vėliavos (Lietuvos), kokias spalvas vartoti. Priimta tos pačios: raudona, balta ir žalia.

Į Centro valdybą išrinkta: dvasios vadas kun. F. Kemėšis, pirm. U. Gudienė, vice pirm. M. Gurinskaitė, 2-roji vice pirm. O. Migauskaitė, rašt. O. Stalilionaitė, ižd. A. Nausėdienė, iždo glob. M. Juškienė ir U. Jokubauskaitė, daktarė-kvotėja dr. S. Slakienė. Kadangi Sąjunga jau turėjo 1,000 narių, atstove į Tautos Tarybą išrinkta A. Nausėdienė.

Trečiasis seimas

Įvyko Liepos 9—10 d., 1917 m., Pittsburgh, Pa. Į seimą suvažiavo 20 atstovių. Kuopų Sąjunga jau turėjo 37. Narių visuose skyriuose 1,307. Pajamų per ištisus metus $3,868.02, išlaidų $2,647.46. Pinigų visuose fonduose buvo $1,220.56.

Šiame seime nutarta atspausdinti narių paliūdijimus su paveikslu Švč. Panelės Nuolatinės Pagelbos. Paveikslui nupiešti paskirta $10.00. Skelbti konkursą agitatyvei brošiūrai parašyti. Premijai skirti $25.00. "Moterų Dirva" padidinti iki 32 puslapių ir pakeisti viršelis. Naujam viršeliui nupiešti paskirti $10.00.

Į Centro valdybą išrinkta: dvasios vadas kun. J. Čepanonis, pirm. A. Bajoriūtė, vice pirm. A. Jankienė, rašt. O. Žvingiliūtė, ižd. J. Jankevičienė, iždo glob. A. Sutkaičiūtė ir O. Pikučiūtė.

Į Garbės narius pakelti: kun. F. Kemėšis ir F. Šefeltaitė. Garbės žiedai suteikti O. Staniuliūtei už įrašymą daug narių